

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 Quomodo se habeat ad securitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

go habitus est per se
virtus. Negatur an-
tecedens, quoniam
actus fiducia non
est virtuosus per se,
sed vt pars alterius,
scilicet, fortitudinis:
sicut nec actus
hepatis, aut cere-
bri est actus per se,
sed vt partis, quæ
quicquid est, totius
est. Vnde author
dicit, quod non est
fiducia virtus, quia
alienam materiam
respicit, scilicet,
fortitudinis mate-
riam. ad virtutis au-
tem speciem prop-
ria exigitur mate-
ria. Ad improbatio-
nem autem secun-
do loco authoris per
interrogatione, re-
spondetur, quod ro-
bur spei est modus
spei addens supra
speciem firmitatem re-
ctam. Et sic patet
quod est aliud a se,
& est qualitas, vel
relatio superaddita
spei secundum di-
uersas opiniones de
bonitate, & mali-
tia morali in passio-
nibus posita vel eli-
citur, vel imperari-
ue &c. Hæc enim
sunt proposito im-
pertinentia, & sunt
in precedenti libro
tractata.

Art. i. ad 3.
argum.

l. i. q. cap. 3.
declinando
ad finem
tom. 5.
D. 679.

q. 2. ar. 2.
& q. 3.
ar. 1.

In corp. ar.

Loco citato
in argu. sed
contra.
q. 129. ar. 1.

rei concepit ex aliquo considera-
to. Quandoque quidem in seipso,
puta, cum aliquis videns se sanum,
confidit se diu victurum. Quando-
que autem in alio, puta, cum ali-
quis considerans alium amici suum
esse, & potentem, fiduciam habet
adiuari ab eo. Dicitur est autem
supra, * quod magnanimitas prop-
rie est circa spem alicuius ardui:
& ideo quia fiducia importat quod-
dam robur spei proueniens ex ali-
qua consideratione, quæ facit vehe-
mentem opinionem de bono affe-
quendo, inde est quod fiducia ad ma-
gnanimitatem pertinet.

AD PRIMUM ergo dicendum,
quod sicut dicitur in 4. Ethicor. *
ad magnanimum pertinet nullo
indigere, quia hoc deficientis est:
hoc tamen debet intelligi secun-
dum modum humanum. vnde ad-
dit, vel vix. Hoc est enim supra ho-
minem, vt omnino nullo indigeat.
Indiget enim omnis homo, primo
quidem diuino auxilio: secun-
do autem etiam auxilio humano,
quod homo est naturaliter animal so-
ciale, eo quod sibi non sufficit ad
vitam. In quantum ergo indiget
alijs, sic ad magnanimum perti-
net, vt habeat fiduciam de alijs:
quia hoc etiam ad excellentiam
hominis pertinet, quod habet a-
lios in promptu, qui enim possint
iuuare. In quantum autem ipse ali-
quid potest, intantum ad magna-
nimitatem pertinet fiducia, quam habet de se-
ipso.

AD II. dicendum, quod, sicut supra * dictum
est, cum de passionibus ageretur, spes quidem di-
recte opponitur desperationi, quæ est circa idem
obiectum, scilicet, circa bonum: sed secundum obie-
ctorum contrarietatem opponitur timori, cuius obie-
ctum est malum. Fiducia autem quoddam robur spei
importat, & ideo opponitur timori, sicut & spes.
Sed quia fortitudo proprie firmat hominem circa
mala, magnanimitas autem circa prosecutionem bo-
norum: inde est quod fiducia magis proprie pertinet
ad magnanimitatem, quam ad fortitudinem. Sed
quia spes causat audaciam, quæ pertinet ad fortitu-
dinem, inde est quod fiducia ex consequenti ad for-
titudinem pertinet.

AD III. dicendum, quod fiducia, vt dictum *
est, importat quandam modum spei: est enim fidu-
cia spes roborata ex aliqua firma opinione. Modus
autem adhibitus alicui affectioni potest pertinere ad
commendationem ipsius actus, vt ex hoc fit meri-
torius: non tamen ex hoc determinatur ad speciem
virtutis, sed ex materia. Et ideo fiducia non potest,
proprie loquendo, nominare aliquam virtutem, sed
potest nominare conditionem virtutis. Et propter
hoc numeratur inter partes fortitudinis, non quasi
virtus adjuncta, nisi secundum quod accipitur pro
magnanimitate a Tullio, * sed sicut pars integralis, vt
dictum est. *

Vtrum securitas ad magnanimitatem
pertineat.

AD septimum sic proceditur.
Videtur quod securitas ad ma-
gnanimitatem non pertineat. Se-
curitas. n. vt supra habitum * est, im-
portat quietem quandam per tur-
batione timoris: sed hoc maxime
facit fortitudo, ergo securitas ve-
detur idem esse, quod fortitudo: sed
fortitudo non pertinet ad magna-
nimitatem, sed potius conuertitur
ergo neque securitas ad magna-
nimitatem pertinet.

¶ 2. Pret. l. i. dicit in li. Eymolog.
quod securus dicitur quasi sine cura:
sed hoc videtur esse contra virtu-
tem, quæ curam habet de rebus
honestis, secundum illud Apostoli
2. ad Timot. 2. Sollicite cura rep-
sum probabilem exhibere. Deo. ergo
securitas non pertinet ad ma-
gnanimitatem, quæ operatur ma-
gnam in omnibus virtutibus.

¶ 3. Pret. Non est idem virtus, &
virtutis premium: sed securitas op-
nitur virtutis premium, vt patet Job
11. Similitudinem, que est in mar-
tua, abstuleris, defossus securus dicitur
mitis. ergo securitas non pertinet
ad magnanimitatem, neque ad illius
virtutem, sicut pars eius.

SED CONTRA est, quod Tullius
dicit in 1. * de Officijs, quod
ad magnanimum pertinet neque
perturbatione animi, neque homini-
ni, neque fortune succumbere: sed
in hoc consistit hominis securitas
ergo securitas ad magnanimitatem
pertinet.

RESPON. Dicendum, quod sicut
Philos. dicit in 2. * super rhetoricas,
Timor fecit homines confidentes,
in quantum scilicet curam habent
qualiter possint euadere ea,
quæ timeant. Securitas autem dicitur
per remotionem huius curæ,
quam timor ingerit: & ideo secu-
ritas importat quandam perfectam
quietem animi a timore, sicut fi-
ducia importat quoddam robur
spei. Sicut autem spes directe perti-
net ad magnanimitatem, ita timor
directe pertinet ad fortitudinem:
& ideo sicut fiducia immediate per-
tinet ad magnanimitatem, ita se-
curitas immediate pertinet ad for-
titudinem. Considerandum ta-
men est, quod sicut spes est causa
audaciæ, ita timor est causa despera-
tionis, vt supra habitum est. * cum
de passionibus ageretur: & ideo
est fiducia ex consequenti perti-
net ad fortitudinem, in quantum

Si voluntas, aut est
voluntio simplex, a c
imperatua. Si secun
dum ipsa non est di
stincta a magnificen
tia. Si primum, cum
connotet ex parte in
tellectus certitudi
nem quādam, sic est
exempli spei. Si autem
si actus intellectus,
non videtur esse nisi
certitudo. Et hoc di
cebamus esse conno
tam per fiduciam.
¶ Ad hoc dubium di
citur, quod securitas
opime ponitur vlt
tra fiduciam. Et cum
dicitur, Habita fidu
cia habetur quies a
timore, respondetur
dupliciter. Primo,
quod cum spes sit de bo
no, & timor de ma
lo, quanto firmior
est spes alicuius bo
ni, tanto minor est
timor oppositi mali,
hoc est, privationis,
seu carnis illius bo
ni: & quod ratione
negationis boni spe
rari non oportet po
nere vltra fiduciam,
securitatem, sed ra
tione aliorum malo
rum. ver. gr. In ma
teria fortitudinis po
nitur fiducia ratio
ne victorie, & non
oportet ponere secu
ritatem respectu pri
uationis victorie sed
ponitur securitas re
spectu malorum que
sustinenda imminet,
puta, vulnerum &c.
Et sic fiducia, & se
curitas ponuntur re
spectu diversorum
obieciorum. Dici
tur nihilominus se
cundo, quod est alia
necessitas ponendi
vtramque ex parte di
versarum passionū.
Nam fiducia respicit
spem, securitas ti
morem. Et oportet
vtramque passionē
habere proprium re
ctificatum. Unde
ex hoc ipso, quod fidu
cia parit securitatē,
ostenditur nec super
fluitas, nō identitas,
sed concomitantia
respectu eiusdem, si
concurrunt. Prima ta
men responsio, que
categorica est, suffi
cit: quoniam ostēdit
quod in diversis passio
nibus respectu diver
sorum obiectorum
parialium oportet
ponere plures mo
dos, seu conditiones
virtuosas. Et per hoc
patet solutio secun
di.

vtitur audacia, ita & securitas ex
consequenti pertinet ad magna
nimitatem, in quantum repellit
desperationem.

AD PRIMVM ergo dicendum,
quod fortitudo non precipue lau
datur ex hoc, quod non timeat,
quod pertinet ad securitatem: sed
in quantum importat firmitatem
quandam in passionibus. Unde
securitas non est idem quod for
titudō, sed est quedam conditio
eius.

AD III. dicendum, quod non
quolibet securitas est laudabilis,
sed quando deponit aliquis curā
prout debet, & in quibus timere
non oportet: & hoc modo est
conditio fortitudinis, & magna
nimitatis.

AD IIII. dicendū, quod in virtuti
bus est quedam similitudo, & par
ticipatio future beatitudinis, vt su
pra habitum est: * & ideo nihil
prohibet securitatem quādam es
se conditionem alicuius virtutis,
quāuis perfecta securitas ad pre
mium virtutis pertineat.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum bona fortuna conferant ad ma
gnanimitatem.

AD OCTAVVM sic procedi
tur. Videtur quod bona for
tunę non conferant ad magnani
mitatem: quia, vt Seneca dicit in
lib. de ira. Virtus sibi sufficiens est:
sed magnanimitas facit omnes vir
tutes magnas, vt dictum est. * er
go bona fortunę non conferunt
ad magnanimitatem.

¶ 2 Prę. Nullus virtuosus cōtem
nit ea, quibus inuatur: sed magna
nimus cōtēnit ea, que pertinent
ad exteriorē fortunam. Dicit. n.
Tullius in libro de Offic. * quod ma
gnus animus in externarum rerū
despicientia commendatur. ergo
magnanimitas nō adiuuatur a bo
nis fortunę.

¶ 3 Prate. Ibidem Tullius * sub
dit, quod ad magnanimum perti
net, ea, que videntur acerba, ita fer
re, vt nihil a statu naturę disce
dat, nec a dignitate sapiētis. & Ari
stot. dicit in 4. Ethicorum, * quod
magnanimus in infortunijs non
est tristis: sed acerba, & infortunia
opponuntur bonis fortunę, qui
libet enim tristatur de subtractio
ne eorum quibus inuatur. ergo
exteriora bona fortunę non con
ferunt ad magnanimitatem.

SED CONTRA est, quod Phi
losoph. dicit in 4. Ethicorū, * quod
bona fortunę videntur conferre

A ad magnanimitatem.

RESPON. Dicendum, quod si
cut ex supra dictis patet, magna
nimitas ad duo respicit, ad hono
rem quidem sicut ad materiam,
& ad aliquid magnum operan
dum sicut ad finem: ad vtrumque
autem istorū bona fortunę coo
perantur. Quia enim honor vir
tuosis non solum a sapientibus,
sed etiam a multitudine exhibe
tur, quę maxima reputat huius
modi exteriora bona fortunę, fit
ex consequēti, vt ab eis maior ho
nor exhibetur his, quibus adsunt
exteriora bona fortunę. Similiter
etiam ad actus virtutum organi
ce bona fortunę deseruiunt, quia
per diuitias, & potentias, & ami
cos datur nobis facultas operan
di: & ideo manifestum est, quod
bona fortunę conferunt ad ma
gnanimitatem.

AD PRIMVM ergo dicen
dum, quod virtus sibi sufficiens
esse dicitur, quia sine his etiam ex
terioribus bonis esse potest: indi
get tamen his exterioribus bonis
ad hoc, quod expeditius operetur.

AD III. dicendum, quod magnanimus exteriora bo
na, pro quibus debeat aliquid indecens facere. Non
contemnit, in quantum nō seputat ea bona magna,
tamen quantum ad hoc contemnit ea, quin reputet
ea vtilia ad opus virtutis exequendum.

AD IIII. dicendum, quod quicumque non reputat
aliquid magnum, neque multum gaudet, si illud ob
tineat: neque multum tristatur, si illud amittat. Et ideo
quia magnanimus non estimat exteriora bona, scilicet
cet, bona fortunę, quasi aliqua magna, inde est quod nec
de eis multum extollitur si adsint, neque in eorum
amissione multum deiecitur.

QVAESTIO CXXX.

De presumptione, in duos articulos
articulos.

¶ E I N D E considerandum
est de vitijs oppositis ma
gnanimitati.

¶ Et primō, de illis que opponun
tur sibi per excessum, que sunt
tria, scilicet presumptio, ambitio, & ina
nis gloria.

¶ Secūdo, de pusillanimitate, que
opponit ei per modū defectus.

ET circa primum queritur duo.

¶ Primō, Vtrum presumptio sit
peccatum.

¶ Secūdo, Vtrū opponatur ma
gnanimitati per excessum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum presumptio sit peccatum.

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur, quod presumptio
non sit peccatum. Dicitur enim
Secunda Secunda S. Thomę. R R a cuiusli-

¶ Ad tertiu dicitur,
quod maior est fal
sissima, nec probatio
aliquid apparentie
habet.

Ar. r. huius
quirit.

¶ Ad quartum, li
cet possit negari ma
ior, quia partes illę
sunt positę respectu
fortitudinis, non ma
gnanimitatis, potest
tamē dici vt ad quin
tum, quod securitas
comprehēta est sub
fiducię nomine. Non
quod securitas sit in
ferius respectu fidu
cię, quia fiducia est
boni, securitas a ma
lo. sed propter con
comitantiam earun
dem respectu oppo
sitorum. Securitas
enim a malo aliquo
infert quandam fidu
ciam de bono oppo
sito, & econtra.

¶ Ad se tū dicitur,
quod securitas nec
est actus intellectus,
nec voluntatis: sed
est in irascibili habi
tus quietatiuus a ti
more.

¶ Super Quęstionis
centesima trigesima
Articulū pre
sum.

¶ In art. 1. q. 130. in
responsione ad pri
mū, circa illud. Pra
sumptiuosum est, quod
aliquis in statu im
perfectę virtutis at
tentaret assequi statim
ea, que sunt perfectę
virtutis, dubium oc
currit ex Martino, in
tractat. dicto q. 1. de
presumptione, vbi tri
pliciter cōtra hoc di
ctum vniuersaliter
intellectū arguit. Pri
mo, Quia historiis
ecclesiasticis nō cōsi
nat, dū multos legi
mus in statu imper
fectę virtutis volasse
ad eorum, aut religio
nem: alios expo
suisse se martyrio p
fide Christi. Secūdo,
Quia non consonat
rationi morali. Nam

Capit. q. 21.
art. 2. ad 1.
& q. 70. ar.
tic. 3. ad 2.